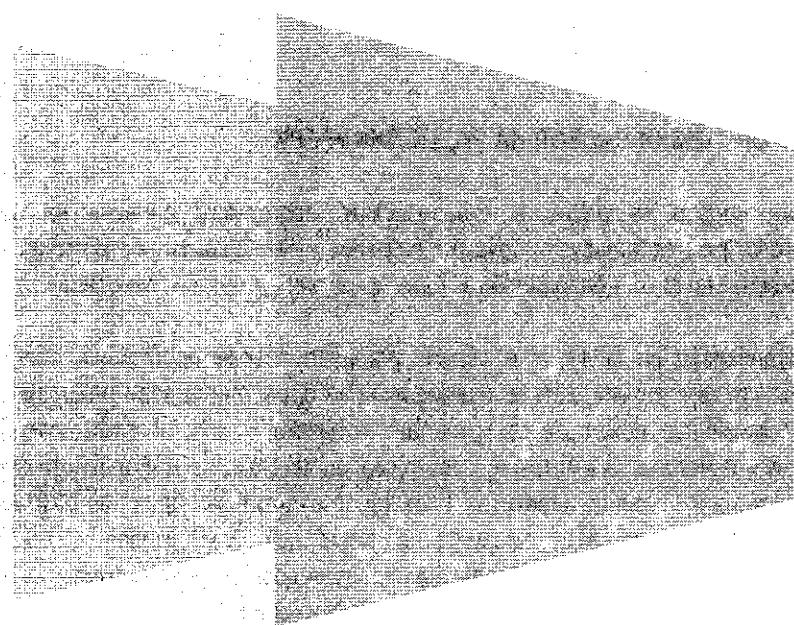

Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги

МЕТОДОЛОГИЈА

за вршење програмски надзор (мониторинг)

Врз основа на член 18 став 1 алинеја 13 и член 20 став 1 алинеја 5, во врска со член 27 став 3 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги ("Службен весник на Република Македонија" бр.184/2013, 13/2014, 44/2014 и 101/2014), а во согласност со Заклучокот на Советот на Агенцијата бр. 02-3868/3 од 23 јули 2014 година, Советот на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги на 4-та седница одржана на 23 јули 2014 година, донесе

МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ВРШЕЊЕ ПРОГРАМСКИ НАДЗОР (МОНИТОРИНГ)

Целта на Методологијата за вршење програмски надзор е да објасни на кој начин ќе се врши надзорот над програмските обврски на радиодифузерите, давателите на аудиовизуелни медиумски услуги по барање, како и на програмските пакети што ги реемитуваат операторите на јавни електронски комуникациски мрежи од аспект на почитувањето на одредбите од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, дозволите за еmitување програма, издадените потврди за регистрација на програмските пакети, подзаконските акти и другите акти донесени од Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.

Според член 27 од Законот програмскиот надзор може да биде редовен, вонреден и контролен. Редовниот надзор се прави според Годишниот план за програмски надзор што на предлог од директорот на Агенцијата го усвојува Советот на Агенцијата. Вонредниот надзор се врши по службена должност на Агенцијата или врз основа на иницијатива поднесена од државни органи, правни или физички лица. Контролниот надзор се врши по истекот на рокот утврден во решението за изречена мерка – опомена, за да се провери како постапил давателот на аудио или аудиовизуелна медиумска услуга или операторот – во целост ја отстранил повредата, делумно или воопшто не постапил по изречената мерка, односно не ја отстранил повредата.

ПРОГРАМСКИ НАДЗОР НА РАДИОДИФУЗЕРИ

Предмет на програмски надзор се радио и телевизиските програмски сервиси на Јавниот радиодифузен сервис (МРТ), трговските радиодифузни друштва со радио и телевизиски програмски сервиси на локално, регионално и државно ниво и непрофитните радиодифузни установи основани за радио еmitување.

Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги утврдува повеќе програмски обврски за радиодифузерите. Дел од нив важат за сите нив, дел се специфични за одредени видови радиодифузери. Програмските обврски според содржината можат да се групираат тематски, и тоа: обврски поврзани со стандардите за човековите права и начелата за еmitување програма; за заштита на малолетната публика; обврски за поттикнување и заштита на културниот идентитет; настани со ексклузивни права на еmitување и право на кратко известување; правила за еmitување комерцијални комуникации (рекламирање, телешопинг, спонзорство и пласирање производи); програмски концепт за кој е издадена дозволата за еmitување; и други програмски обврски. Во продолжение се обработени сите програмски обврски утврдени во Законот, групирани тематски.

Стандарди за човековите права и начела за еmitување програма

Член/ови од Законот	Член 48 - Обезбедување дека медиумските услуги нема да содржат програми со кои се загрозува националната безбедност и уставниот поредок и со кои се поттикнува или шири дискриминација, нетреливост или омраза врз основа на раса, пол, религија или националност.
На кого се однесува	Сите радиодифузери
Како се прави надзорот	<p>Почитувањето на член 48 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги може да биде предмет само на вонреден надзор кој се врши по службена должност на Агенцијата или врз основа на иницијатива поднесена од државни органи, правни или физички лица. Агенцијата нема надлежности да постапува за прекршување на овој член (во Законот не постои казнена одредба за повреда на член 48). Доколку со мониторингот на содржината или програмата на која се бара надзор се констатира нарушување на посебните забрани утврдени во овој член или пак, постои сомневање за тоа, предметот се препраќа во Јавното обвинителство или на други надлежни институции и за тоа задолжително се известува радиодифузерот што ја еmitувал конкретната содржина/програма.</p> <p>Надзорот се прави со техниката анализа на содржина и со дискурзивна анализа, односно анализа на употребените зборови и синтагми и контекстот во кој тие се употребени. При анализата дали еmitуваната содржина поттикнува омраза или нетреливост врз основа на раса, пол, религија или националност се користат стандардите на Европскиот суд за човекови права.</p>

Член/ови од Законот	Член 61 - Начела за еmitување програма
На кого се однесува	Сите радиодифузери
Како се прави надзорот	<p>Почитувањето на член 61 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги може да биде предмет само на вонреден надзор кој се врши по службена должност на Агенцијата или врз основа на иницијатива поднесена од државни органи, правни или физички лица. Овој член потсетува на професионалните стандарди на новинарската професија, односно ги набројува начелата по кои треба да се раководат радиодифузерите при еmitувањето на својата програма. Се претпоставува дека радиодифузерите ги применуваат овие начела во своето секојдневно работење. Во Законот не постои казнена одредба за повреда на член 61, оттаму Агенцијата не може да изрекува мерки за повреда на стандардите за еmitување програма.</p> <p>Доколку со мониторингот на содржината или програмата на која се бара надзор се констатира прекршување на начелата утврдени во овој член или пак, постои сомневање за тоа, предметот се препраќа на други надлежни институции (На пример, за прашањата на дискриминација по некој основ во Комисијата за заштита од дискриминација; во однос на правото на приватност, во Комисијата за заштита на личните податоци; итн.). Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги може и писмено да му укаже на радиодифузерот дека со одредена своја содржина не ги почитувал начелата за еmitување програма.</p>

	Надзорот се прави со техниката анализа на содржина и дискурзивна анализа, односно анализа на употребените зборови и синтагми и контекстот во кој тие се употребени.
--	---

Член/ови од Законот	Член 110 - Обврски на МРТ во однос на програмите и програмските сервиси кои ги емитува
На кого се однесува	Радио и телевизиски програмски сервиси на МРТ
Како се прави надзорот	Член 110 од Законот ги дефинира сите обврски на Јавниот радиодифузен сервис при креирањето на програмите и уредувањето на програмските сервиси. Почитувањето на овој член од Законот не може да биде предмет на надзор на Агенцијата. Надлежност да се грижи за заштита на интересите на јавноста во поглед на содржините што ги создава и емитува Јавниот радиодифузен сервис има Програмскиот совет на МРТ. Агенцијата доколку со други свои анализи констатира дека МРТ не остварува некоја од своите програмски обврски утврдени во овој член, може за тоа писмено да го извести Програмскиот совет на МРТ или Собранието на Република Македонија.

Член/ови од Законот	Член 111 - Стандарди и начела за Јавниот радиодифузен сервис
На кого се однесува	Радио и телевизиски програмски сервиси на МРТ
Како се прави надзорот	Член 111 од Законот утврдува дополнителни стандарди (освен оние во член 61 од Законот) што треба да ги почитуваат новинарите, уредниците и сите вработени во Јавниот радиодифузен сервис вклучени во производство и продукција на програми. Почитувањето на овој член од Законот не може да биде предмет на надзор на Агенцијата. Надлежност да се грижи за заштита на интересите на јавноста во поглед на содржините што ги создава и емитува Јавниот радиодифузен сервис има Програмскиот совет на МРТ. Агенцијата доколку со други свои анализи констатира дека МРТ не ги почитува начелата утврдени во овој член, може за тоа писмено да го извести Програмскиот совет на МРТ или Собранието на Република Македонија.

Заштита на малолетните лица

Член/ови од Законот	Член 50 - Обезбедување дека медиумските услуги нема да содржат програми кои можат сериозно да му наштетат на физичкиот, психичкиот или моралниот развој на малолетните лица, особено програми со порнографија и непотребно насилиство и почитување на төхничките мерки пропишани од Агенцијата за заштита на малолетните лица
На кого се однесува	Телевизиски програмски сервиси
Како се прави надзорот	Надзорот на член 50 од Законот во делот што се однесува на радиодифузерите се состои од две целини. Првата целина е надзор над почитувањето на обврската давателите на аудиовизуелни медиумски услуги да не емитуваат содржини кои можат сериозно да го загрозат физичкиот, психичкиот или

	<p>моралниот развој на малолетните лица, какви што се порнографија или непотребно насилиство. Втората целина е надзор над почитувањето на правилата за еmitување на програмите чие еmitување не е забрането, а кои сепак имаат потенцијал да нанесат штета во развојот на малолетниците. Деталите за тоа што се опфаќаат овие правила се утврдени во посебен Правилник.</p> <p>Мониторингот на почитувањето на член 50 се прави со анализа на содржина на вкупно еmitуваната програма на еден радиодифузер во најмалку едно денонокие (24 часа). Анализата треба да покаже дали: програмата на радиодифузерот има содржини чие еmitување е забрането; програмата што има потенцијал да нанесе штета на малолетниците се еmitува во соодветни периоди од денонокието врз основа на очекуваниот состав на публиката; се аплицираат акустичните и визуелните знаци за заштита на малолетниците; програмите и промотивните најави за програмите соодветно се означуваат; итн.</p>
--	---

Поттикнување и заштита на културниот идентитет

Член/ови од Законот	Член 64 - Правила за употреба на јазикот
На кого се однесува	Сите радиодифузери
Како се прави надзорот	<p>Надзорот на член 64 од Законот во делот што се однесува на радиодифузерите генерално треба да провери три прашања: (1) дали радиодифузерите ја еmitуваат програмата на македонски јазик и кирилско писмо или ако програмскиот сервис е наменет за етничка заедница која не е во мнозинство на јазикот и писмото на таа заедница; (2) дали програмите на странски јазици или деловите од нив што се еmitуваат на програмите на радиодифузерите се преведуваат на македонски јазик; односно на јазикот на етничката заедница; и (3) дали странските програми или нивните делови за кои не постои обврска да се преведуваат, соодветно се најавуваат.</p> <p>Мониторингот на почитувањето на член 64 се прави со анализа на содржина на вкупно еmitуваната програма на еден радиодифузер во најмалку едно денонокие (24 часа).</p>

Член/ови од Законот	Член 91 - Еmitување европски аудиовизуелни дела и дела од независни продуценти
На кого се однесува	Телевизиски програмски сервиси на државно ниво
Како се прави надзорот	<p>Обврската за еmitување европски аудиовизуелни дела е годишна обврска на комерцијалните телевизии на државно ниво и на најмалку еден телевизиски програмски сервис на МРТ и оттаму нејзиното почитување не може да се проверува преку видовите надзор утврдени во Законот.</p> <p>Надзорот се врши со анализа на документи, односно со анализа на евиденцијата за еmitуваните аудиовизуелни дела во текот на годината што ја</p>

	<p>водат самите радиодифузери. Треба да се провери вкупно еmitуваната програма според критериумите за тоа што се европски аудиовизуелни дела утврдени во дефиницијата во член 3 од Законот. Отако ќе се провери дали еmitуваните аудиовизуелни дела се соодветно класифицирани се проверуваат другите детали утврдени во посебен подзаконски акт и на крајот се проверува пресметката на процентот, најмалку 51% кај комерцијалните телевизии и најмалку 60% кај МРТ од вкупно еmitуваната програма во текот на годината.</p> <p>Податоците за еmitување европски аудиовизуелни дела комерцијалните радиодифузери ги доставуваат еднаш годишно најдоцна до 31 март во рамките на писмениот извештај што имаат обврска да го достават до Агенцијата, како административна обврска утврдена во член 13 од Законот за медиуми. Со оглед на тоа дека обврската за доставување писмен извештај за остварување на програмскиот концепт за кој е доделена дозволата за еmitување програма не се однесува на МРТ, Јавниот радиодифузен сервис ги доставува овие податоци на посебно изработен образец во истите рокови како и комерцијалните телевизии.</p> <p>Вториот дел од обврската утврдена во член 91, еmitување европски аудиовизуелни дела од независни продуценти се состои од два сегмента: (1) најмалку 10% од годишниот буџет наменет за програма да се издвои за еmitување европски аудиовизуелни дела од независни продуценти; и (2) најмалку половина од овие програми да бидат произведени во последните 5 години. Првиот сегмент се проверува со анализа на економските податоци што ги доставуваат радиодифузерите еднаш годишно. Вториот пак, се проверува со анализа на евидентијата за еmitуваните европски аудиовизуелни дела од независни продуценти што ја водат радиодифузерите. За сите овие дела е неопходно да се регистрира и годината на нивно производство за да се пресмета дали половина од делата се произведени во последните 5 години.</p> <p>Почитувањето на обврската за еmitување европски аудиовизуелни дела и вакви дела од независни продуценти од страна на телевизиските програмски сервиси на државно ниво може да се провери и со мониторинг реализиран од истражувачка Агенција, било на примерок од годишната програма на телевизиите на државно ниво (само за првиот дел од обврската), било со мониторинг на вкупно еmitуваната програма.</p>
--	---

Член/ови од Законот	Член 92 ставови 1, 2, 3 и 12 – Програма изворно создадена во Република Македонија на македонски јазик или на јазиците на немнозинските заедници
На кого се однесува	Сите радиодифузери (освен сервисите од специјализиран формат)
Како се прави надзорот	Обврска да еmitуваат програма изворно создадена во Република Македонија на македонски јазик или на јазиците на немнозинските заедници (доколку програмскиот сервис е наменет за етничка заедница) имаат сите радиодифузери освен оние од специјализиран формат, но со различни проценти кои се менуваат годишно во периодот од 2014 до 2016 година.

	<p>Деталите за начинот на остварување на обврската се уредени во подзаконски акт.</p> <p>Со оглед на тоа дека станува збор за дневна обврска на радиодифузерите надзорот се врши со анализа на вкупно еmitуваната програма во текот на кое било денонокие, кое се определува по случаен избор. Во пресметката на процентот на изворно создадена програма не влегуваат, рекламирањето, телешопингот, промотивните најави, апелите за доброворни цели, најавните и одјавните шпици и другите програмски сегменти што не се сметаат за видови програми. Затоа е неопходно да се евидентираат со точно времетраење сите содржини во текот на едно денонокие (24 часа) што се прави во посебна апликација за внос и обработка на податоци.</p> <p>Имајќи предвид дека радиодифузерите имаат обврска половина од изворно создадената програма во Република Македонија да ја еmitуваат во периодот од 07:00 до 19:00 часот, неопходно е за секоја од еmitуваните содржини да се регистрира и точниот период на нејзино започнување и завршување, за да може да се пресмета и овој дел од обврската за еmitување изворно создадена програма.</p>
--	--

Член/ови од Законот	Член 92 ставови 4, 5, 6 и 13 – Инструментална музика од домашни автори и/или вокална/вокално-инструментална музика на македонски јазик или на јазиците на немнозинските заедници
На кого се однесува	Сите радиодифузери (освен ТВ сервисите од специјализиран формат)
Како се прави надзорот	<p>Обврска да еmitуваат одреден обем инструментална музика од македонски автори и автори на етничките заедници кои не се мнозинство во Република Македонија, и/или вокална/вокално-инструментална музика на македонски јазик или на јазиците на етничките заедници имаат сите радиодифузери, освен ТВ сервисите од специјализиран формат.</p> <p>Кај телевизиските радиодифузери обврската е неделна (МРТ треба да еmitува најмалку 14 часа; а комерцијалните телевизии најмалку 8 часа во текот на неделата). Кај нив дополнително, 50% од музиката треба да биде забавна, а 50% народна музика, при што е дозволено отстапување од 5% во однос на поделбата на забавната и народната музика. Најмалку половина од оваа музика треба да се еmitува во периодот од 7:00 до 19:00 часот. Надзорот на обврската кај телевизиите се прави со регистрирање на вкупно еmitуваната музика на радиодифузерот која влегува во пресметката на обврската од најмалку 14 и најмалку 8 часа, во која било седмица избрана случајно, во посебна апликација за внос и обработка на податоци, а потоа со анализа на внесените податоци.</p> <p>Кај радио програмските сервиси, обврската е дневна. МРТ треба да обезбеди најмалку 50%, а комерцијалните и непрофитните радиодифузери најмалку 40% од еmitуваната музика во текот на едно денонокие да биде инструментална, вокална и/или вокално-инструментална музика. За радио сервисите на МРТ</p>

	важи и обврската најмалку половина од оваа музика да се еmitува во периодот од 7:00 до 19:00 часот. Надзорот на обврската кај радијата се прави со регистрирање на вкупно еmitуваната музика на радиодифузерот во текот на едно денонокие, избрано случајно. Податоците се внесуваат во посебна апликација за внос и обработка на податоци, а потоа се анализираат.
--	---

Член/ови од Законот	Член 92 ставови 8, 9, 10 и 11 – Производство и еmitување домашна документарна и игрana програма
На кого се однесува	ТВ радиодифузери на државно ниво од општ формат
Како се прави надзорот	<p>Обврската за создавање и еmitување домашна документарна програма (МРТ најмалку 30 часа, а комерцијалните ТВ најмалку 10 часа) и игрana програма (МРТ најмалку 30 часа, а комерцијалните ТВ најмалку 20 часа) која ќе се еmitува во периодот од 07:00 до 19:00 часот, е годишна обврска. Нејзиното почитување се проверува преку анализа на податоци што ќе ги достават радиодифузерите и нивна споредба со еmitуваната програма. Извештајот од надзорот за почитувањето на обврската се подготвува по завршување на календарската година, најдоцна до крајот на април наредната година. Динамиката на доставување податоци од страна на радиодифузерите се определува во подзаконскиот акт за операционализација на член 92 од Законот.</p> <p>Почитувањето на обврската може да се провери и со анализа на податоците со кои располагаат истражувачките Агенции што се занимаваат со мерење на гледаноста на ТВ програмите.</p>

Член/ови од Законот	Член 49 – Обврски за еmitување кинематографски дела
На кого се однесува	Телевизиски програмски сервиси
Како се прави надзорот	<p>Телевизиските програмски сервиси не смеат да еmitуваат кинематографски дела надвор од периодите утврдени во договорите со имателите на права. Почекувањето на оваа обврска најчесто е предмет на вонреден надзор. Имено, ако со редовниот надзор се појави сомневање дека радиодифузерот не ги почитува периодите за еmitување кинематографски дела, од него се бара да ги достави договорите за еmitување склучени со имателите на права за тие дела. Откако ќе ги достави договорите, се прави анализа на податоците кои по можност се проверуваат и со имателите на правата. Доколку се констатира прекршок на одредбата се подготвува извештај со предлог мерка во согласност со Законот.</p>

Правила за еmitување комерцијални комуникации

Член/ови од Законот	Член 53 – Општи правила за еmitување аудио и аудиовизуелни комерцијални комуникации
На кого се однесува	Сите радиодифузери (освен непрофитни радија)
Како се прави надзорот	Член 53 од Законот утврдува повеќе обврски за радиодифузерите во поглед на

	<p>емитувањето аудио и аудиовизуелни комерцијални комуникации. Поимот комерцијални комуникации вклучува правила за еmitување рекламирање, телешопинг, спонзорство и пласирање производи. Дел од овие форми не може да се еmitуваат на одредени групи радиодифузери.</p> <p>Одредбата пропишува забрана за: прикриени аудио и аудиовизуелни комерцијални комуникации; користење потсвесни техники; за комерцијални комуникации кои не го почитуваат човековото достоинство, промовираат дискриминација или пак поттикнуваат однесување штетно за здравјето и безбедноста; за лажно претставување на карактеристиките и квалитетот на производите, услугите или комерцијалните дејности; комерцијални комуникации за дрога, цигари или други производи од тутун, алкохолни пијалаци (освен за вино и пиво), за оружје, стрелачки и пиротехнички средства и фирмии кои нив ги продаваат; медицински производи и третмани достапни само на лекарски рецепт; комерцијални комуникации кај Јавниот радиодифузен сервис за политички партии, коалиции и нивни претставници, независни кандидати и носители на политички функции; како и за комерцијални комуникации кои можат да предизвикаат физичка или морална штета на малолетните лица.</p> <p>Утврдува и општи правила за аудио и аудиовизуелните комерцијални комуникации: упатени на малолетните лица или во кои тие учествуваат; за комерцијалните комуникации во програмите за деца што се однесуваат на храна и пијалаци што содржат материји и супстанции со хранлив или физиолошки ефект; за вино и пиво; медицински производи и третмани што се издаваат без лекарски рецепт; како и правила во однос на одговорноста, јазикот на еmitување и влијанието врз уредничката независност.</p> <p>Надзорот за почитувањето на член 53 од Законот, генерално се прави со техниката анализа на содржина на еmitуваните аудио или аудиовизуелни комерцијални комуникации во најмалку едно деноноќие, избрано случајно, од програмата на секој радиодифузер. Имајќи предвид колку детали утврдува оваа законска обврска, одредени сегменти од правилата може да бидат предмет на посебни специфични анализи за кои покрај анализа на содржина ќе се примени и дискурзивна анализа.</p>
--	--

Член/ови од Законот	Член 54 – Спонзорство
На кого се однесува	Сите радиодифузери
Како се прави надзорот	<p>Член 54 утврдува општи правила за спонзорираните аудио и аудиовизуелни програми, правила за тоа кои програми не смеат да се спонзорираат и за тоа кои физички или правни лица не можат да бидат спонзори. Деталите околу начинот на идентификување на спонзорите се уредуваат со подзаконски акт.</p> <p>Надзорот за почитувањето на овој член се прави со техниката анализа на содржина на спонзорираните програми еmitувани во најмалку едно деноноќие, избрано случајно, од програмата на секој радиодифузер. Се анализира и</p>

	содржината на програмата за да се види дали спонзорот влијае на уредничката независност на радиодифузерот, дали програмата посебно промотивно ги препорачува производите и услугите од спонзорот и дали се почитуваат другите правила за спонзорство, како и самите спонзорски најави и ознаки за да се провери дали се почитуваат правилата за начинот на идентификување на спонзорите.
--	--

Член/ови од Законот	Член 55 – Пласирање производи
На кого се однесува	Сите радиодифузери (освен непрофитни радија)
Како се прави надзорот	<p>Пласирањето производи подразбира вклучување или посочување на производ, услуга или заштитен знак во дејствието на некоја програма за паричен или друг вид надоместок. Употребата на оваа форма на комерцијална комуникација е генерално забранета со исклучок на неколку видови програми. Член 55 утврдува правила за тоа како треба да се користи и кои производи и услуги не смеат да се пласираат во програмите. Деталите за начинот на означување на програмите во кои се пласирани производи ќе се разработат во подзаконски акт. Одредбата се применува само на програмите што се произведени или ќе се произведат по 3 јануари 2014 година (по стапувањето во сила на Законот).</p> <p>Надзорот за почитувањето на овој член се прави со техниката анализа на содржина на програмите во кои се пласирани производи еmitувани во најмалку едно денонокие, избрано случајно, од програмата на секој радиодифузер. Се анализира и содржината на програмата за да се види дали правното или физичкото лице чии производи, услуги или заштитен знак се пласирани во програмата влијае на уредничката независност на радиодифузерот и дали програмата посебно промотивно ги препорачува.</p>

Член/ови од Законот	Член 98 – Одвојување на рекламирањето и телешопингот од програмите
На кого се однесува	Сите радиодифузери (освен непрофитни радија)
Како се прави надзорот	<p>Член 98 од Законот пропишува обврска рекламирањето и телешопингот да се одвојат од другите делови на програмата (вообично со најавна и одјавна шпица). Дополнително утврдува дека радиодифузерите може да користат нови реклами техники за кои правилата ќе се разработат во подзаконски акт.</p> <p>Надзорот на обврската се прави со анализа на начинот на еmitување на вкупното рекламирање и телешопинг во најмалку едно денонокие, избрано случајно, од програмата на секој радиодифузер.</p>

Член/ови од Законот	Член 99 – Начин на еmitување на рекламирањето и телешопингот
На кого се однесува	Сите радиодифузери (освен непрофитни радија)
Како се прави надзорот	Член 99 од Законот пропишува правила за начинот на еmitување на рекламирањето и телешопингот во програмите на радиодифузерите, за бројот на реклами блокови дозволени во конкретни програми и утврдува забрани за

	<p>рекламирање и телешопинг во одредени видови програми.</p> <p>Надзорот на обврската се прави со анализа на начинот на еmitување на вкупното рекламирање и телешопинг во најмалку едно денонокие, избрано случајно, од програмата на секој радиодифузер.</p>
--	--

Член/ови од Законот	Членови 100 и 103 – Времетраење на рекламирањето и телешопингот
На кого се однесува	Сите радиодифузери (освен непрофитни радија)
Како се прави надзорот	<p>Членот 100 го пропишува дозволеното времетраење на рекламирањето и телешопинг спотовите на час еmitувања програма кај комерцијалните медиуми. Додека член 103 ги пропишува правилата за времетраењето на рекламирањето и за периодите во кои тоа не е дозволено кај Јавниот радиодифузен сервис. Двата члена потенцираат кои содржини не влегуваат во дозволените лимити за рекламирање.</p> <p>Надзорот на обврските се прави со регистрирање на вкупното рекламирање, а кај комерцијалните медиуми и на сите телешопинг спотови во најмалку едно денонокие, избрано случајно, од програмата на секој радиодифузер. Потоа се прави анализа на статистичките податоци за обемот на рекламирањето и телешопингот на секој реален час од програмата на радиодифузерот.</p>

Член/ови од Законот	Член 101 – Кој не смее да учествува во рекламирањето и телешопингот
На кого се однесува	Сите радиодифузери (освен непрофитни радија)
Како се прави надзорот	<p>Член 101 од Законот утврдува забрана во рекламирање и телешопинг да учествуваат лица кои редовно презентираат вести и актуелно-информативни програми.</p> <p>Надзорот се прави со анализа на рекламните или телешопинг спотовите за кои постои сомневање дека не се во согласност со барањата што ги наметнува член 101.</p>

Програмски концепт за кој е издадена дозволата за еmitување

Член/ови од Законот	Член 67 - Обезбедување најмалку 80% од програмскиот концепт за кој е издадена дозволата за еmitување
На кого се однесува	Сите радиодифузери (освен сервисите на МРТ)
Како се прави надзорот	<p>Надзорот врз почитувањето на член 67 е пред сè административен. На него се надоврзуваат и веќе спроведени програмски надзори и, по потреба, може да се надополни со надзор врз исполнувањето на форматот.</p> <p>Најпрвин, писмениот извештај што го доставуваат радиодифузерите најдоцна до 31 март во тековната година се анализира со техниката анализа на документи, која треба да покаже дали, според податоците пополнети во</p>

	<p>образецот, радиодифузерот ги исполнува обврските што ги презел со програмскиот концепт врз основа на кој ја добил дозволата (на пример, застапеноста на програмата произведена од самиот радиодифузер или – доколку радиодифузерот на тоа се обврзал - одредена застапеност на програма за деца или на информации за локални или регионални настани и сл.).</p> <p>Добиените податоци се споредуваат и со наодите од претходно спроведените програмски надзори врз почитувањето на обврските за поттикнување и заштита на културниот идентитет утврдени во член 92 од Законот, а кај телевизиските програмски сервиси кои имаат обврска да емитуваат европски дела и дела од независни продуценти, се прави проверка на доставениот образец како што е описано во делот за надзор на член 91.</p> <p>Онаму каде што ќе се појават основани индиции дека радиодифузерот не го исполнува форматот утврден во програмскиот концепт, за кој добил дозвола за емитување, се прави анализа на содржината на програмата емитувана во текот на една седмица, при што видовите програми се класифицираат според Упатството за класификација на видовите аудиовизуелни и аудио програми на Агенцијата. Потоа, се утврдува соодносот на медиумските функции што се исполнуваат со емитуваната програма и се проверува дали се исполнува форматот, согласно Правилникот за форматите на програмските сервиси на радиодифузерите.</p>
--	---

Настани со ексклузивни права на емитување и право на кратко известување

Член/ови од Законот	Член 87 - Емитување настани од големо значење
На кого се однесува	Радиодифузери на државно ниво
Како се прави надзорот	<p>Надзорот на член 87 е вонреден и се однесува на обврската на оние радиодифузери (т.н. квалификувани радиодифузери) кои ги исполнуваат предусловите да емитуваат настани од Листата на настани од големо значење за јавноста на Република Македонија, која се утврдува согласно член 88, а се донесува согласно член 6, член 18 и член 20 од Законот.</p> <p>Со анализа на содржината се утврдува дали се почитуваат правилата за емитување настани од големо значење на програмските сервиси на квалификуваните радиодифузери (согласно критериумите од Листата на настани од големо значење за јавноста на Република Македонија), односно дали ваков настан се емитува од радиодифузер кој не е квалификуван. Исто така, со оглед на фактот дека за ваквите настани квалификуваниот радиодифузер има ексклузивни права, со анализа на содржината се утврдува дали другите радиодифузери известуваат согласно правилата за кратко известување, на начинот на којшто се врши надзор врз член 89.</p>

Член/ови од Законот	Член 89 - Кратко известување од настани за кои постои висок интерес кај јавноста, а за кои ексклузивни права за емитување имаат други радиодифузери
---------------------	---

На кого се однесува	Сите радиодифузери
Како се прави надзорот	<p>Надзорот на член 89 е вонреден и се однесува на почитувањето на правилата за остварување на правото на кратко известување од настани за кои постои висок интерес кај јавноста во Република Македонија, и тоа како од страна на радиодифузерот кој има ексклузивни права за емитување (примарен радиодифузер), така и од страна на радиодифузерите кои немаат ексклузивни права за емитување (секундарни радиодифузери). Правилата за кратко известување, заедно со начинот на пристап до преносниот сигнал се разработени во подзаконски акт.</p> <p>Мониторингот на остварувањето на правото на секундарните радиодифузери се врши со анализа на содржината на вестите и спортските магазини при што се утврдува дали тие ги почитуваат правилата за кратко известување.</p> <p>Мониторингот кај примарните радиодифузери е административен (анализа на документи со коишто се докажува поседувањето ексклузивни права за емитување или на прашањето дали обезбедиле пристап до настанот на секундарните радиодифузери).</p>
Член/ови од Законот	Член 52 - Еmitување квизови и други програми во кои се ветуваат награди
На кого се однесува	Сите радиодифузери
Како се прави надзорот	<p>Почитувањето на член 52 може да биде предмет на редовен или на вонреден надзор. Правилата за емитувањето квизови и други програми во кои јавно се ветуваат награди и начините како тие да бидат објавени без недвосмисленост, се разработени во подзаконски акт.</p> <p>Мониторинг на почитувањето на одредбите се прави со примена на техниката анализа на содржина врз најмалку едно издание на конкретен квиз или емисија во која јавно се ветуваат награди. Анализата треба да покаже дали радиодифузерот, на гледачите, односно на слушателите им ги соопштува правилата на емисијата на начините пропишани во подзаконскиот акт.</p>

Други програмски обврски

Член/ови од Законот	Член 90 - Минимално времетраење на дневното емитување
На кого се однесува	Сите радиодифузери
Како се прави надзорот	Сите радиодифузери
	<p>Со надзорот на член 90 од Законот се проверува дали радиодифузерите се придржуваат кон законски предвидениот минимум за дневната емитувана програма.</p> <p>Со мониторингот се мери дали радиодифузерот во тек на 24 часа го емитува најмалку минималниот број часови програма, кој е различен во зависност од тоа дали има дозвола за државно, за регионално или за локално ниво.</p>

Член/ови од Законот	Член 90 - Минимално времетраење на дневното емитување
На кого се однесува	Сите радиодифузери
Како се прави надзорот	Сите радиодифузери
	<p>Со надзорот на член 90 од Законот се проверува дали радиодифузерите се придржуваат кон законски предвидениот минимум за дневната емитувана програма.</p> <p>Со мониторингот се мери дали радиодифузерот во тек на 24 часа го емитува најмалку минималниот број часови програма, кој е различен во зависност од тоа дали има дозвола за државно, за регионално или за локално ниво.</p>

Член/ови од Законот	Член 93 ставови 1 и 3 - Користење телефонски услуги со додадена вредност и телефонско гласање во програмите
На кого се однесува	Сите радиодифузери (освен непрофитни радија)
Како се прави надзорот	<p>Надзорот на член 93 ставови 1 и 3 се прави со цел да се утврди дали радиодифузерите, при користењето телефонски услуги со додадена вредност и телефонско гласање во своите емисии ги почитуваат забраните од Законот и правилата разработени во подзаконски акт на Агенцијата.</p> <p>Мониторингот се спроведува со анализа на содржината на конкретни програми во кои контактот со гледачите/слушателите се остварува преку телефонски услуги со додадена вредност, односно во кои тие учествуваат преку телефонско гласање. Анализата треба да покаже дали ваквите телефонски услуги се користат во вести, во информативна и образовна програма, во верски служби и проповеди и во програми за деца, што е експлицитно забрането со Законот, односно, дали во програмите во кои тоа е дозволено се почитуваат правилата што ги пропишила Агенцијата.</p>

Член/ови од Законот	Член 93 став 2 - Забрана за користење телефонски услуги со додадена вредност
На кого се однесува	Непрофитни радија
Како се прави надзорот	<p>Непрофитните радиодифузни установи, во своите програми не смеат да користат телефонски услуги со додадена вредност. Надзорот на член 93 став 2 најчесто е вонреден, по претставка за конкретна емисија или во случаи кога со редовниот програмски надзор ќе се утврди прекршување на овој член.</p> <p>Мониторингот се спроведува со анализа на содржината на конкретни програми за да се утврди дали во нив се користат телефонски услуги со додадена вредност.</p>

Член/ови од Законот	Член 94 став 1 – Игри на среќа организирани од субјекти со лиценца
На кого се однесува	Сите радиодифузери (освен непрофитни радија)
Како се прави надзорот	<p>Радиодифузерите имаат обврска, доколку одлучат на своите програмски сервиси да еmitуваат игри на среќа, тие да бидат организирани само од субјекти кои имаат соодветна лиценца. Надзор врз почитувањето на член 94 став 1 се врши вонредно, во случаи на претставки за поединечни емисии, или доколку при редовниот програмски, надзор се појави сомневање дека е прекршена одредбата.</p> <p>Мониторингот подразбира употреба на техниката анализа на документи за да се утврди дали организаторот на конкретна емисија за игра на среќа има лиценца од надлежен орган.</p>

Член/ови од Законот	Член 94 став 2 - Игри на среќа со обложување на спортски натпревари
На кого се однесува	Телевизиски и радио програмски сервиси на МРТ
Како се прави надзорот	<p>Јавниот радиодифузен сервис има забрана да организира и да еmitува игри на среќа со обложување на спортски натпревари, чие почитување се проверува преку вонреден надзор или доколку при редовниот програмски надзор се појави сомневање дека е прекршен член 94 став 2.</p> <p>При надзорот, со примена на анализа на содржина се утврдува дали на некој од телевизиските и радио сервисите на Македонската радиотелевизија се еmitува емисија за игра на среќа со обложување на спортски натпревари.</p>

Член/ови од Законот	Член 95 - Поврзување во единствен систем за еmitување заедничка програма
На кого се однесува	Радиодифузери на локално ниво
Како се прави надзорот	<p>Телевизиските и радио програмските сервиси на локално ниво имаат законска можност да еmitуваат заедничка програма така што ќе бидат поврзани во единствен систем во времетраење од најмногу четири часа во текот на 24 часа. Ваквата заедничка програма треба да има посебен програмски концепт, свој одговорен уредник и за почетокот на нејзиното еmitување треба да биде навреме известена Агенцијата. Надзорот на член 95 е вонреден, и може да биде програмски или административен во зависност од тоа на кој од четирите аспекти се однесува: на правилото за најмногу четиричасовно времетраење на заедничката програма, на тоа дали има посебен програмски концепт, дали има одговорен уредник и дали Агенцијата е претходно известена.</p> <p>Мониторингот на ограничувањето на траењето се реализира со анализа на содржината на 24-часовната програма на радиодифузерите кои се поврзани во јединствен систем, а потоа со споредба на наодите се утврдува колкаво е времетраењето на заедничката програма. Надзорот врз барањето за посебен програмски концепт, за именување посебен одговорен уредник и за претходно доставеното известување до Агенцијата е административен.</p>

ПРОГРАМСКИ НАДЗОР НА ОПЕРАТОРИ НА ЈАВНИ ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИСКИ МРЕЖИ

Член/ови од Законот	Член 50 став 5 – Заштита на малолетни лица
Како се прави надзорот	<p>Според член 50 став 5 од Законот операторите може да реемитуваат програмски сервиси со порнографија само во кодиран облик, а забрането е реемитување на детска порнографија.</p> <p>Програмскиот надзор се прави со снимање на излезниот сигнал на операторот при што се прави снимка од секој реемитуван програмски сервис. Времетраењето на снимениот материјал зависи од потребата што треба да се констатира со надзорот. Доколку за одредена содржина постои сомневање дека содржи порнографија се користи техниката анализа на содржина. Во случај кога со програмски надзор ќе се констатира дека операторот на јавна електронска комуникациска мрежа реемитува порнографски содржини односно програмски сервиси кои не се во согласност со член 50 став 5 од Законот, се издава Решение со кое се опоменува истиот да го усогласи своето работење со одредбите од Законот. Доколку не постапи по издаденото Решение со кое се опоменува, при контролниот програмски надзор, за операторот се поднесува барање за поведување прекршочна постапка.</p>

Член/ови од Законот	Член 64 став 2 - Титлување на странски сервиси
Како се прави надзорот	<p>Програмскиот надзор од аспект на член 64 став 2 од Законот се врши во однос на тоа дали операторите кои реемитуваат програмски сервиси ги почитуваат обврските од овој член, односно доколку се реемитуваат титлевани програмски сервиси, истите мора да бидат со титл на македонски јазик или на јазикот на заедницата која не е во мнозинство, а го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија.</p> <p>Надзорот се прави на начин што се скенира излезниот сигнал на операторот и се прави снимка од секој реемитуван програмски сервис. Времетраењето на снимениот материјал зависи од можноста да се констатира за кој странски програмски сервис се работи односно распознавање на неговото лого за идентификација како и утврдување на јазикот на титл на тој програмски сервис доколку го има.</p>

Член/ови од Законот	Член 141 – Реемитување на програмски сервиси
Како се прави надзорот	<p>Согласно член 141 од Законот, операторите се должни да ги регистрираат програмските сервиси кои ќе ги реемитуваат како целина во вид на програмски пакет. Надзорот се прави со идентификација на сервисите што ги реемитува операторот од снимката од неговиот излезен сигнал. Доколку Агенцијата врз основа на извршен програмски надзор согласно со овој закон утврди дека оператор реемитува програмски сервис кој не е регистриран согласно со овој</p>

	член ќе донесе решение со кое ќе му наложи на операторот веднаш да го исклучи реемитувањето на програмскиот сервис. Доколку истиот не постапи по таквото издадено Решение со кое се опоменува и му се наложува исклучување на реемитувањето на програмски сервиси, при контролниот програмски надзор, за операторот се поднесува барање за поведување прекршочна постапка.
--	--

Член/ови од Законот	Член 143 ставови 1 и 3 – Обврски на операторите кои реемитуваат програмски сервиси
Како се прави надзорот	<p>Согласно член 143 став 1 од Законот, операторите може да ги реемитуваат програмските сервиси на домашни радиодифузери само во сервисната зона за која радиодифузерите ја имаат добиено дозволата за обезбедување на телевизиско или радио еmitување врз основа на регулирани авторски права и сродни права.</p> <p>Врз основа на ставот 3 од истиот член, операторот кој реемитува програмски сервиси треба да обезбеди програмскиот пакет задолжително и бесплатно да ги содржи програмските сервиси на јавниот радиодифузен сервис кои се финансираат од радиодифузна такса, освен оператор кој реемитува програмски сервиси преку дигитален терестријален мултиплекс.</p> <p>Надзорот се прави со скенирање на излезнот сигнал на операторот и снимање на секој програмски сервис. Времетраењето на снимениот материјал зависи од можноста да се констатира за кој странски или домашен програмски сервис се работи односно распознавање на неговото лого за идентификација. Во случај кога со програмски надзор ќе се констатира дека операторот на јавна електронска комуникациска мрежа реемитува програмски сервиси кои не се во согласност со член 143 став 1 и 3 од Законот, се издава Решение со кое се опоменува истиот да го усогласи своето работење со одредбите од Законот. Доколку не постапи по издаденото Решение се поднесува барање за поведување прекршочна постапка.</p>

ПРОГРАМСКИ НАДЗОР НА ДАВАТЕЛИ НА АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ ПО БАРАЊЕ

Член/ови од Законот	Член 49 - Обврски за кинематографски дела
Како се прави надзорот	<p>Член 49 од Законот се однесува на обврската на давателите на аудиовизуелни медиумски услуги да не објавуваат односно пренесуваат кинематографски дела надвор од периодот утврден во договорите со имателите на права.</p> <p>Програмскиот надзор врз давателите на аудиовизуелни медиумски услуги по барање ќе се врши врз основ на претходно доставен каталог на содржините во прилог на пријавата за евидентирање во регистарот на даватели на аудиовизуелни медиумски услуги по барање. Од каталогот на содржините по случаен избор се одбираат наслови, и за истите се упатува барање до давателот на аудиовизуелни медиумски услуги по барање да достави уредни договори за регулирани авторски права.</p>

Член/ови од Законот	Член 50 - Заштита на малолетни лица
Како се прави надзорот	<p>Согласно член 50 од Законот обврска на давателите на аудиовизуелни медиумски услуги по барање е да ги означат содржините во каталогот со визуелните знаци за заштита на малолетната публика, да обезбедат технички можности за родителска контрола над гледањето на содржините во каталогот и да го ограничат пристапот до содржините што не се наменети за малолетни лица. Надзорот се прави со проверка на каталогот на давателот на услугата од аспект на почитувањето на овие обврски.</p>

Член/ови од Законот	Член 60 - Промоција на производство и пристап до европски дела
Како се прави надзорот	<p>Давателите на аудиовизуелни медиумски услуги по барање имаат обврска да го промовираат производството и пристапот до европски аудиовизуелни дела. Промовирањето може да се однесува, меѓу другото, на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - финансиски придонес за производство и стекнување на права за европски дела или на - застапеност на европските дела во каталогот со програми. <p>Надзорот на член 60 од Законот е повеќе административен. Се прави со анализа на документи што ги доставуваат давателите до Агенцијата.</p>

Бр. 01-3905/1
23.07. 2014 година
Скопје

Агенција за аудио и аудиовизуелни
медиумски услуги

